

Internationale missie SERV

Maart 2019

Goedkeuring Dagelijks Bestuur: 20 februari 2019

Contactpersoon: Tim Buyse – tbuyse@serv.be

Inhoud

1	Mondiale ontwikkelingen en uitdagingen	3
2	Een sterke internationale focus van de Vlaamse sociale partners	4
3	De internationale werking van de SERV	5
3.1	Monitoring van internationale ontwikkelingen	6
3.2	Actief delen van kennis en expertise	6
3.2.1	Projectmatige samenwerking	6
3.2.2	Kennis uitwisselen met Vlaamse, Belgische en buitenlandse partners.....	8
3.3	Internationale netwerking en vertegenwoordiging.....	8
4	Opvolging door de sociale partners.....	9

1 Mondiale ontwikkelingen en uitdagingen

De Vlaamse sociale partners zijn al decennialang sterk begaan met wat er zich op internationaal vlak afspeelt, zowel binnen als buiten Europa. Sinds 2008 is het internationale beleidsveld evenwel structureel veranderd.

Verskillende **mondiale ontwikkelingen** hebben een invloed op Vlaanderen en haar positie binnen Europa en de wereld. Denk maar aan de verbreding van handel en investeringen, de opkomst van nieuwe handelsblokken (met naast de BRICs ook de N11 en daarbinnen de MIST), de groeiende welvaarts kloof tussen rijke en arme landen maar ook de toenemende sociaaleconomische ongelijkheid binnen de landen en regio's zelf, verschuivingen in de internationale arbeidsverdeling, de druk op grondstoffen, milieu en klimaat, de toename in internationale migratie, internationale verknoping van financiële instellingen en nationale overheden, de verbrokkeling van governance en effecten van de globalisering.

- Door de opkomst van nieuwe groeimachten wordt de dominantie van de westerse economieën ondermijnd en zijn de machtsverhoudingen grondig aan het veranderen. De wereld in de 21ste eeuw is een multipolaire wereld geworden met meerdere invloedrijke landen en regio's in het machtscentrum.
- Door de groeiende vervlechting tussen landen, economische clusters en ondernemingen die op wereldschaal opereren is er steeds meer vraag naar een vorm van mondiale governance. Problemen zoals voedselzekerheid, energie, klimaat, eerlijke verdeling van inkomen en van werk en financiële stabiliteit kunnen niet enkel op supranationale schaal worden aangepakt.
- De versnelling van de globalisering en nieuwe socio-economische evoluties zoals de digitalisering gaan ook gepaard met een groeiende onzekerheid en een grote impact op het maatschappelijke weefsel. Beleidsmakers én sociale partners moeten de gevolgen van deze mondiale trends in kaart brengen en ervoor zorgen dat de sociale samenhang en welvaart voor allen bewaard kan worden.
- Een ongebreidelde groei van de wereldproductie is niet langer compatibel met het streven naar duurzame ontwikkeling. De uitdagingen op het vlak van klimaatverandering, energie, voedsel en drinkwatervoorziening, grondstoffen en materialengebruik, landbouw en energie zijn immens en urgent en vragen om een mondiale aanpak en concreet engagement. Het bewustzijn dat sommige milieuproblemen beter mondiaal worden aangepakt groeit met de dag samen met het besef dat de drie dimensies verweven zijn: economisch, sociaal en ecologisch.
- De demografische uitdagingen van een vergrijzende bevolking waarmee de EU wordt geconfronteerd zijn groot en drukken op de toekomst. Bovendien gaf de internationale instabiliteit ook aanleiding tot een ware vluchtelingen- en migratiecrisis in Europa. De veerkracht van de Europese Unie en de democratieën van de lidstaten komen ook meer onder druk te staan. Niet alleen als gevolg van de snelle economische ontwikkelingen in het oosten (China, India ...) maar ook door de culturele integratie-angst aangewakkerd door populistische partijen met een negatief verhaal over de Europese samenwerking.
- ...

Bovenstaande uitdagingen zijn kenmerkend voor de versnelling in de globalisering en de **toegenomen onzekerheid en instabiliteit** over mondiale beleidsontwikkelingen. In de nasleep van de kredietcrisis, de schulden crisis en met de opkomst van nieuwe groeimachten werden deze

uitdagingen namelijk niet enkel geïntensifieerd maar nam ook hun onvoorspelbaarheid verder toe. Bovendien, ook al lijkt recent het mondiale economische klimaat verder te verbeteren, blijft de toegenomen beleidsonzekerheid een belangrijk risico voor verdere groei. Denk aan de nakende handelsoorlogen en mogelijks sluipende protectionistische maatregelen tussen de VS en Europa of China, de onduidelijkheid over de Brexit-onderhandelingen, de geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten en Noord-Korea, en de onzekerheid in (vnl.) Centraal- en Oost-Europa over de agressieve politiek in Rusland.

2 Een sterke internationale focus van de Vlaamse sociale partners

Voor Vlaanderen, en in het bijzonder voor de Vlaamse sociale partners, is de *Europese Unie* nog steeds het forum voor internationaal overleg en afspraken bij uitstek. De SERV volgt de Europese beleidsvoering en regelgeving nauwgezet op en werkt inhoudelijk mee aan vrijwel alle belangrijke Europees gestuurde dossiers zoals milieu, economie, transport ... Dit gebeurt zowel via de advies- en studiewerking van de SERV maar ook in het kader van VESOC.

In 2015 lanceerde de Europese Commissie een initiatief voor een nieuwe start voor sociale dialoog. In dat initiatief werd besloten dat moet worden gestreefd naar een nauwere betrokkenheid van de sociale partners bij het Europees semester, een sterkere nadruk op de capaciteitsopbouw van de nationale sociale partners, een grotere betrokkenheid van de sociale partners bij de besluitvorming en wetgeving van de EU en een duidelijker verband tussen overeenkomsten tussen de sociale partners en de agenda voor betere regelgeving. Dit gaf in juni 2016 aanleiding tot een eerste gezamenlijke verklaring van de Europese sociale partners, de Europese Commissie en het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

Verder nemen de nationale overheden steeds meer engagementen in *multilaterale organisaties*, zoals de Internationale Arbeidsorganisatie, de Wereldhandelsorganisatie of de OESO, of op internationale conferenties, zoals de Klimaatconferenties en de internationale bijeenkomsten over duurzame ontwikkeling.

In het federale België hebben de gewesten en gemeenschappen aanzienlijke bevoegdheden op sociaaleconomisch gebied. Zij hebben de bevoegdheid tot het autonoom afsluiten van internationale verdragen en overeenkomsten. Dit laat toe dat Vlaanderen rechtstreeks betrokken partij is bij tal van Europese en internationale afspraken en een eigen buitenlands beleid voert.

Bovenstaande elementen legitimeren **het streefdoel om de belangrijke positie van de Vlaamse sociale partners als structurele partner binnen het Vlaamse internationale beleidsveld te versterken**. De SERV ondersteunt het Vlaams buitenlands beleid en vindt een grotere betrokkenheid van Vlaanderen bij het maken van Europese en mondiale afspraken aangewezen. In zoverre de beslissingen van internationale fora een directe en wezenlijke invloed hebben op de sociaaleconomische omgeving in Vlaanderen, beschouwt de SERV het als zijn kernopdracht zijn stem te laten gelden.

De SERV en de sociale partners wensen dus niet aan de zijlijn te staan. Zij delen de mening van de Vlaamse Regering en van de Internationale Arbeidsorganisatie dat welvaart en economische groei het meest gebaat zijn met harmonieuze sociale verhoudingen.

- De focus op en rol van sociaal overleg in ontwikkelingssamenwerking en duurzame ontwikkeling blijven van prioritair belang in de internationale werking van de SERV. Voor de sociale partners zijn de Decent Work Agenda van de Internationale Arbeidsorganisatie en de 2030 Agenda for Sustainable Development van de Verenigde Naties belangrijke ijkpunten. De 2030 Agenda omarmt de drie dimensies van duurzaamheid: economie, sociaal en milieu. Het bevorderen van de fundamentele arbeidsnormen, werkgelegenheid, sociale bescherming en sociaal overleg zijn de doelstellingen die het sociale luik van duurzame ontwikkeling onderschragen. De Decent Work Agenda is integraal deel van doelstelling 8 van de sustainable development goals om een “voortdurende, inclusieve en duurzame groei, volledige en productieve werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen te bevorderen” maar is ook belangrijk voor de realisatie van elk van de andere sustainable development goals.
- De economische en sociale ongelijkheid blijft een belangrijk punt op de internationale agenda. Inclusieve groei en een inclusieve samenleving zijn de Europese antwoorden op de uitdagingen van maatschappelijke uitsluiting door ongelijkheid, een verzwakking van de maatschappelijke structuren en een ondermijning van de economische activiteiten. Het spreekt voor zich dat de Vlaamse sociale partners van dit thema een blijvende prioriteit maken.
- De prioritaire aandacht voor landen uit het Zuiden en de landen van Oost- en Centraal-Europa blijft behouden binnen de internationale werking, net als voor de opkomende *middle-income* landen. De SERV herbevestigt de gemeenschappelijke visie van de Vlaamse sociale partners dat een evenwichtig socio-economisch beleid de basis vormt voor het welzijn en de welvaart van de bevolking in de ontwikkelingslanden en dat sociale partners van zowel het zuiden als van het noorden daarbij een cruciale rol te spelen hebben. Het dichten van de kloof tussen arme en rijke landen en inzonderheid het bestrijden van extreme armoede in ontwikkelingslanden blijft voor de SERV cruciaal. Wederzijds respect als partners op gelijke voet en het willen leren van elkaar, sturen de internationale relaties van de SERV, zonder bevoogding of paternalisme ten opzichte van de landen waar men mee samenwerkt.

3 De internationale werking van de SERV

De **cel internationaal** van het SERV-secretariaat heeft als doel:

- zich te ontwikkelen als intern kennispunt over internationale ontwikkelingen en evoluties m.b.t. het sociaal overleg(model), en daarbij op te treden als intern aanspreekpunt voor de SERV-studiedienst én de sociale partners wat betreft internationale thema’s;
- de belangrijke positie van de Vlaamse sociale partners als structurele partner binnen het Vlaamse internationale beleidsveld te versterken.

Om deze doelstellingen te realiseren, behoren volgende activiteiten tot het takenpakket van de cel internationaal:

- in samenwerking met de voltallige SERV-studiedienst én met externe partners (VLEVA, Permanente vertegenwoordiging, Vlaamse sociale partners ...), het opvolgen en **monitoren van internationale ontwikkelingen** binnen het brede socio-economische beleidsveld;
- het actief **delen van kennis en expertise** met en van buitenlandse partners via het onderzoeken, coördineren en faciliteren van samenwerkingsprojecten en

kennisuitwisselingsmogelijkheden met Vlaamse, Belgische en buitenlandse partners en soortgelijke instellingen;

- ▀ internationale **netwerking en vertegenwoordiging**.

Hierna gaan we dieper in op deze activiteiten.

3.1 Monitoring van internationale ontwikkelingen

Beslissingen op internationale fora hebben een impact op de sociaaleconomische omgeving in Vlaanderen. Vooral de Europese Unie beïnvloedt de Vlaamse regelgeving en het regionale economische beleid, maar ook engagementen in multilaterale organisaties hebben hun impact op de Vlaamse beleidscontext.

Het is eerst en vooral cruciaal dat de SERV zijn **internationale focus bij de dagelijkse advies- en overlegopdracht** versterkt en zijn monitoring van de internationale socio-economische ontwikkelingen als inspiratie voor het advieswerk verderzet en de reflex tot terugkoppeling naar internationale aspecten, globalisering en het Europese en supranationale beleid behoudt.

Als sociaaleconomisch overlegorgaan wenst de SERV namelijk internationaal de vinger aan de pols te houden wat betreft ontwikkelingen in het sociaal overleg en actief informatie verzamelen over gerelateerde buitenlandse en supranationale ontwikkelingen.

De opvolging en monitoring van internationale ontwikkelingen binnen het brede socio-economische beleidsveld wordt opgenomen als **expliciete taak van het voltallige SERV-secretariaat** en dient primordiaal ter ondersteuning en uitbreiding van de kennis van de Vlaamse sociale partners. Streefdoel daarbij is een proactieve internationale houding en werking binnen de hele SERV-organisatie en dit voor alle socio-economische thema's, zowel wat betreft attentie van het Dagelijks Bestuur en de medewerkers van de sociale partners, informatie-uitwisseling, agendasetting en voeding van het sociaal overleg en de beleidsdebatten.

3.2 Actief delen van kennis en expertise

3.2.1 Projectmatige samenwerking

De SERV positioneert zich op internationaal vlak als **goed voorbeeld van sociaal overleg** en faciliteert in dat kader de internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken of projecten. De SERV wil zich blijvend profileren en engageren in internationale projecten en partnerschappen vanuit de overtuiging dat internationale samenwerking en uitwisseling van knowhow cruciaal zijn. Die samenwerking kan zich uiten op verschillende niveaus.

- ▀ In IAO-projecten

De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) in Geneve is de enige VN-instelling die als tripartite orgaan mee beheerd en gestuurd wordt door de sociale partners. Voor de SERV biedt deze instelling dan ook een uitgelezen mogelijkheid om zijn internationale missie waar te maken. Dankzij en in samenwerking met de Vlaamse Regering die voor de multilaterale samenwerking uitgebreide financiële middelen ter beschikking stelt, heeft de SERV meegewerkt aan tal van opleidingsprojecten in sociaal overleg.

Met de Vlaamse Regering is er een stilzwijgende overeenkomst dat de SERV optreedt als technische partner bij de projecten voor sociaal overleg. Dit kunnen projecten zijn enkel met werkgeversorganisaties, enkel met werknemersorganisaties of met de beide samen. Het technisch partnerschap betekent dat de SERV de volledige verantwoordelijkheid voor het project draagt, met uitzondering van de financiering, d.w.z. het aanduiden van de trainers, de organisatie van de studiereizen en bezoeken, de pre-missies ... De voorbereiding van de projecten gebeurt samen met de stuurgroep internationaal.

De projecten worden gefinancierd door het Vlaamse IAO-Trustfonds dat een structurele samenwerking tussen de IAO-hoofdzetel in Genève en het opleidingscentrum Turijn mogelijk maakt. De middelen van dit Trustfonds worden aangewend voor opleidingsprojecten, voor detachering van jonge Vlamingen bij de IAO en voor studie- en consultancy opdrachten.

In het verleden werden succesvolle projecten met de SERV als technische partner uitgevoerd. Bij voorbeeld: capaciteitsopbouw voor de sociale partners in landen vóór deze tot de EU toetraden (Hongarije, Polen, Slowakije en de Technische Republiek), een opleidingsproject voor management van werknemersorganisaties van de Westbank en de Gazastrook (1997-1998), opleidingsprojecten voor sociaal overleg in de drie Baltische republieken, versterking van het sociaal overleg in Oekraïne en de promotie van waardig werk en sociaal overleg in de Zuid-Afrikaanse havens en in Mozambique.

In maart 2016 ondertekenden Vlaams minister-president Geert Bourgeois en Guy Ryder directeur-generaal van IAO de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de tripartite multilaterale instelling IAO. De Vlaamse sociale partners werden vertegenwoordigd door SERV-voorzitter Karel Van Eetvelt en door Pieter Kerremans. Vanaf 2016 heroriënteerde de Vlaamse Regering de samenwerking met de Internationale Arbeidsorganisatie en legde de focus op de verbetering van de positie van vrouwen en jongeren op de arbeidsmarkt en de werkvloer. Dit zijn bij uitstek terreinen waarop de sociale partners aanwezig zijn en een impact kunnen hebben.

De SERV heeft steeds een sterke aanwezigheidspolitiek gevoerd op de jaarlijkse Internationale Arbeidsconferentie bij de delegatie van de Vlaamse overheid en zal deze in de toekomst verderzetten als een signaal voor de Vlaamse én de federale overheid. Vaak gaat het in de conferentie immers over Vlaamse bevoegdheden die vallen onder het actieterrein van het Vlaams sociaal overleg.

■ Binnen Europese partnerschappen of ESF-projecten

De SERV kan als partner optreden voor de *twinning*-projecten van de Europese Unie of de expertise van zijn secretariaat en de Vlaamse sociale partners ter beschikking stellen voor korte termijn opdrachten (TAIEX ...). Het SERV-secretariaat screent de tenders en legt contacten om haar expertise Europees mee uit te dragen.

■ In OESO-projecten

Vlaanderen en de Vlaamse departementen nemen deel aan tal van comités en werkgroepen van de OESO en financieren verschillende activiteiten van de OESO. Ook het SERV-secretariaat wordt soms betrokken bij technische werkgroepen of op andere fora.

3.2.2 Kennis uitwisselen met Vlaamse, Belgische en buitenlandse partners

Als draaischijf van informatie en contacten kan de SERV belangrijke socio-economische debatten op internationaal vlak mee aanjagen door **participatie aan internationale platformen en fora**. Daarbij is, naast de trekkende of faciliterende rol van het SERV-secretariaat, vooral ook een deelname van de sociale partners wenselijk.

- De SERV zorgt jaarlijks voor een afvaardiging van het SERV-secretariaat en deelname aan het jaarlijkse OESO-Forum in Parijs. In de nabije toekomst zal worden bekeken hoe de mogelijkheden tot kennisuitwisseling die bestaan in het kader van het LEED-netwerk, beter kunnen worden benut.
- In functie van de agenda van de jaarlijkse Internationale Arbeidsconferentie te Genève overlegt het SERV-secretariaat met het Departement Buitenlandse Zaken over een mogelijke vertegenwoordiging van de SERV.
- Het SERV-secretariaat neemt deel aan het netwerk van de ILERA. Deze internationale vereniging telt meer dan 1000 leden en is gevestigd in de schoot van de IAO in Genève. De bedoeling van de organisatie is vooral internationale uitwisseling van kennis en ervaringen in sociaal overleg en industriële relaties.
- Het SERV-secretariaat, alsook vertegenwoordigers van de Vlaamse sociale partners, neemt deel aan studiedagen, workshops of expertopdrachten georganiseerd door of op vraag van Europese of supranationale instellingen zoals het EESC, VLEVA, ESF, TAIEX ... voor zover in lijn met de internationale missie van de SERV of gebaseerd op interne expertise.

Internationale samenwerking, uitwisseling en kruisbestuiving zijn primordiaal. Cruciaal daarbij is dat ook de verspreiding en overdracht van eigen kennis en expertise naar buitenlandse partner(organisatie)s een expliciete doelstelling is van de SERV, ook wanneer dit niet meteen meetbare korte termijn relevantie zou hebben voor de eigen werking. Dit geldt vooral op vlak van de ondersteuning van buitenlands sociaal overleg of gerelateerde processen.

3.3 Internationale netwerking en vertegenwoordiging

De SERV verwelkomt geregeld internationale delegaties uit diverse hoeken (vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers, buitenlandse regionale sociaal-economische raden ...) en informeert daarbij de organisatie en werking van het sociaal-economisch overleg in Vlaanderen.

Vandaag is het SERV-secretariaat vertegenwoordigd in volgende internationale netwerken:

- International Labour and Employment Relations Association (ILERA) (dhr. Pieter Kerremans)
- Transnationaal ESF-netwerken 'Partnership' en 'Employment' (mevr. Ria Van Peer)

Tegelijkertijd bouwt de SERV verder aan zijn **netwerk met Europese en internationale organisaties**.

- In eerste instantie komen daarbij de Europese instellingen in het vizier, met de verschillende directoraten, het Europees Parlement, het Comité voor de Regio's, het Economisch en Sociaal Comité, de Europese Stichting ter verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden ...

Daarnaast onderhoudt de SERV continu zijn banden met zusterorganisaties in de buurlanden.

- Samenwerking met buitenlandse regionale en/of nationale sociaal-economische raden worden aangeboord en onderhouden; cf. SER Nederland, CES Valencia, CESER Auvergne-Rhône-Alpes, CES Catalonië en CES Baskenland;
- Geregeld organiseert het SERV-secretariaat een buitenlandse studiereis met het Dagelijks Bestuur, steeds rond een internationaal thema dat van belang is voor het Vlaamse sociaal overleg;
- Ook internationale mobiliteit van het eigen personeel wordt aangemoedigd waarbij zowel het presenteren van eigen adviezen en rapporten als deskundigheid op diverse sociaaleconomische domeinen aan bod kan komen.

4 Opvolging door de sociale partners

De opvolging van de internationale werkzaamheden van de SERV gebeurt op drie niveaus:

- Het **Dagelijks Bestuur** wordt proactief en op regelmatige basis geattendeerd en geïnformeerd over prioritaire internationale thema's die van belang zijn voor de werking van het Vlaams sociaal overleg.
- Binnen de SERV werd een Commissie Horizontaal opgericht als structureel overlegorgaan over internationale thema's én als uitwisselingsnetwerk met externe partners. De samenstelling bestaat uit één vertegenwoordiger van alle Vlaamse sociale partners die deel uitmaken van de SERV aangevuld met één of meerdere deskundigen vanuit
 - het Vlaams departement buitenlandse zaken
 - ILO Brussels
 - de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU
 - het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
 - de afdeling ESF binnen het departement WSE
- De Commissie Internationaal staat eveneens in voor de opvolging van specifieke internationale projecten, tenzij die taak omwille van de thematische invalshoek wordt opgenomen door één van de andere commissies.

Gemiddeld éénmaal per jaar wordt een SERV-academie georganiseerd rond een actueel internationaal thema, met een Vlaamse of internationale gastspreker.